

**Martina
Formanová**

**Snědla
dětem
sladkosti**

Martina Formanová
Snědla dětem sladkosti

Eroika

Martina Formanová

Snědla dětem sladkosti

Eroika

© Martina Formanová c/o DILIA, 2012

© Eroika, 2012

Cover picture © Liu Bao Jun, 2009

ISBN 978-80-87409-14-5

Jsou svátky

„Ať mi ty děcka nejí to cukroví, vždyť to má být na Vánoce,“ stěžuje si maminka.

Všechno je stejné, jako když jsem byla malá.

Maminka peče, otec píše seznam potravin, které je potřeba koupit (luští křížovku; čte noviny; vykládá si karty), akorát místo mě a sestry uždibují vanilkové rohlíčky přímo z plechu moji synové.

„Ty ořechový košíčky musím někam schovat, nebo mi je sní, ještě než je stačím naplnit,“ povzdechne si ustaraně máma.

Uprostřed kuchyně sedí v pozoru náš zlatý retrívr Bobbi.

Ze zkušenosti ví, že v době, kdy se připravuje či podává jídlo, ho může potkat nečekané štěstí - cokoli od plátku sýra po omylem upuštěné kuřecí stehno.

„To je hrozný, jak ten pes myslí jen a jen na žrádlo,“ utrousí můj otec.

„Je to zvíře, má jenom první signální soustavu,“ zastane se Bobíka máma. „Vezmi si, že ty máš vysokou školu a taky pořád šmejdiš, co bys snědl,“ neodpustí si poznámku.

Otec uraženě zvedne oči od seznamu.

„Pánové, piano,“ zavolá na vnuky, aby demonstroval, že jeho roli v rodině nelze bagatelizovat.

Po delším vyvolávání (ukáže se, že synové mají na uších sluchátka a reagují pouze na vizuální vjemy) konečně dostaneme prvního ke klavíru.

Místnost má jednu stěnu otevřenou a s kuchyní ji spojuje jídelna. (Na jiných místech tohoto textu může být označována jako moje pracovna, ale mluvíme stále o témže prostoru.)

„Tady - Tichá noc,“ ukazuje do not táta.

„Nóó, Jimíček,“ ohradí se Andy.

Otec vymění noty za Nesem vám noviny.

„A to jako budeš hrát s těma sluchátkama na uších?“ zírám nevěřicně.

„On to má vypnutý,“ přispěchá na jeho obranu máma.

(Říkám *máma*, ale pochopitelně se jedná o *babičku*. To si akorát já nejsem schopna aktualizovat rodinnou hierarchii. Pamatuji si, jak mi kdosi přinesl

dárky do porodnice a předal mi je se slovy „toto je pro chlapečky a toto je pro maminku“. – *Jak ví, že tady mám maminku?* udivilo mě tehdy. Teprve když jsem tuto záhadu vyprávěla sestře, upozornila mě, že tou maminkou jsem teď já. – *Ovšem, ví to i matka?*)

Andy nasadí útrpný pohled a začne hrát.

Nesem vám noviny pro něj rozhodně žádnou novinkou nejsou. Koledy cvičí chlapci již od srpna. Každý rok od srpna. A každý rok ty samé. (Od ledna do července trénují různé *moderní* skladby, jimiž se v nich snažíme probudit lásku k hudebnímu nástroji. Nutno podotknout, že marně.)

„Tak – celkem dobrý, ne?“ pohlédneme na sebe my dospělí, když Andy dohraje.

Spíš se tak nějak snažíme vzájemně utěšit, že letos kluci zahrají koledy bezchybně.

Pomaličku totiž finišujeme; Vánoce jsou za necelé dva týdny.

A co by si o nás všech Miloš pomyslel. Až vstane.

Špička (*ranní, nikoli moje!*)

„Prosím tě, Petře, nevíš, kolik je hodin? A kolik je venku stupňů?“ zaslechnu mámu.

Můj otec se ve skutečnosti jmenuje Vladimír, *Petře*

se mu jenom říká, ale to je u nás normální. O psovi taky tvrdíme, že je to zlatý retrívr, ačkoli se očividně jedná o pouliční směsku.

„Neslyším, Majko,“ volá táta.

„No tak nic,“ mávne rukou máma.

„Sedím na záchodě, a ne v metrologickém institutu v Paříži,“ ozve se dotčeně z nejmenší místnosti znovu otec.

„Tak vidíš, že slyšíš!“ kontruje pěknou jazykovou hříčkou máma.

V domě panuje ranní špička.

Už jsme se ale tak nějak sešrání, bývalo to horší. Před pár lety; v dobách, kdy se máma (babička) učila intenzivně anglicky a já si intenzivně bělila zuby. Tehdy vyvolalo paniku pouhé zazvonění telefonu.

„Hhuh, hhhuh, hhhuh...“ ukazovala jsem mamince směrem k přístroji, jelikož jsem slyšela jeho zvonění, ale kvůli pryžovému aplikátoru nasazenému v ústech jsem nemohla odpovědět.

„Cože? Co říkáš?“ odpovídala na mou gestikulaci máma, která sice mohla mluvit, ale zas měla na uších walkmana s angličtinou, takže neslyšela. To teprve bývaly nervy!

Naštěstí jsme se postupně vrátili k tradičnějšímu pojetí ranních rituálů.

Káva, příprava snídaní, svačin pro děti. Hekticky

hledám v prádelně čisté basketbalistické šortky, na kterých synové trvají, přestože venku leží čerstvý sníh.

Konečně nějaké najdu a s výchovně nesouhlasným pohledem (neboť větší pedagogické důslednosti nejsem schopna) šortky předám. Pak honem vypravím sebe. Rozhodnutí nevystupovat před školou z auta srazí přípravy na absolutní minimum. Přes noční košili svetr a přes obličej velké sluneční brýle. *No a co, že sněžilo!*

„Jime, zavaž si tkaničky,“ zdůrazňuje máma, když zaslechne kluky scházet z patra. Ani ho nemusí vidět a ví, že má tenisky rozvázané. A já se taky nemusím dívat, abych věděla, že si je nezaváže, jelikož se domnívá, že podobné instrukce k životu nepotřebuje. Nepotřebuje totiž žádné instrukce - je mu dvanáct a všechno ví.

Scházím tedy alespoň dolů do garáže jako první; to aby padal *na mě*.

„Kluci, nezapomněli jste si chlebníčky?“ volá ještě za námi máma. Chlapci se na ni jen němě ohlédnou - slovo *chlebníček* nikdy neslyšeli.

Maminka se očividně rozhodla, že kluky po ránu lingvisticky potrápí. Že by nával vlastenectví?

Nicméně v autě přebírám štafetu vlastenectví já.

Definitivně jsem se totiž rozhodla, že nestačí, že

děti česky *rozumějí*, ale že začnou i *mluvit*. Nikdy bych nevěřila, jak těžké bude dolovat z nich slovíčka a věty, které slychají od narození a kterým perfektně rozumějí.

„Tak jedem,“ navodím ihned pracovní atmosféru.
„Tak mi třeba pověz něco o sobě, Andy!“

V zrcátku vidím, jak si syn sundává sluchátka z uší, pak váhavě začne.

„Já su Andíček...“

Pomím jistě roztomilý moravismus a zvažuji, zda chlapcům nevysvětlit, že čeština používá zdobněliny k označování miminek a zvířecích mláďátek, a že ačkoli v mých očích budou miminky i po čtyřicítce, v kolektivu vrstevníků by mohlo sebeoznačení *Andíček* vyvolat posměch. *Ale do čtyřicítky je času!*

„Výborně!“ namísto kritiky ho povzbudím.

„Já su - dvojička,“ pokračuje po krátkém zaváhání syn.

Paradoxně právě mjíme kravín, takže mně naskakuje *dojička*.

Hlavně se nesmát! Smích už jednou snahy synů o češtinu pohřbil.

Ačkoli - čemu bych se měla smát? Bydlím kousek od kravína, syn by mohl dojit naprosto legitimně.

„Dvojče,“ opravím ho jen. „A dál?“

„Já hraju basketbal,“ pronese větu, kterou ovládá

bezchybně, zřejmě pro případ, že by si akutně potřeboval domluvit v zahraničí zápas.

„Správně.“

Následuje krátká přestřelka překladů: *four hundred seventy eight, fingers, holiday, vyjmenuj mi dny v týdnu.*

Všechno mi to připadá tak absurdní!

Že jsem porodila dva cizince, kteří mají problém vyslovit čtyři nebo úterý.

Že bydlím kousek od kravína. Brno se mi zdálo malé a Vinohrady příliš daleko z centra Prahy; a teď? Kukuřičná pole a smíšené lesy.

No nic.

Smíšeným lesem na hlavní silnici a pak do kopečka vzhůru, k bílé budově školy.

Vyklopit děti a pak... *Ups!*

Zastavím před skleněným vestibulem a i z auta vidím výraznou ceduli připomínající ranní schůzi výboru pro přípravu školní aukce. Dnešní ranní schůzi. Výboru, do něhož jsem se v jakémsi záchvatu rodičovské horlivosti přihlásila.

Ksakru!

Nemůžu říct, že by módní lařka byla v těchto končinách vysoko (viz kravín, ostatně), ale objevit se ve vstupní aule v noční košili a válenkách vyžaduje kuráž.

Tu já ale mám!

Kdo mě viděl začátkem osmdesátých let v Brně v červeném kloboučku s pérem, může to potvrdit! A to jsem při své výšce nosila i podpatky, takže v tramvaji červené péro často naráželo do úchytné tyče u stropu. Model to byl nepohodlný a nepraktický, ale činil mě nepřehlédnutelnou!

Dneska bych ani snad tolik pozornosti nevyžadovala.

Lépe řečeno, byla bych raději, kdyby si mě nikdo nevšímal. Že mám sněhule, holé nohy a zpod svetru mi vykukuje noční košile. A to ještě přijde brutální okamžik pravdy, až si sundám sluneční brýle.

Hlavu vzhůru!

Jde jen o to vydržet nějakých patnáct minut mimiporady.

Místností pro rodiče se nese příjemná vůně čerstvé kávy a u čtvercového stolu už sedí tři mámy. Bohužel chvíli po mně vstoupí další, Philippa. Studnice nesmyslných dotazů. Tak to nebude patnáct minut. To bude půl hodinky. Philippa usedá vedle mne a z plátěné tašky si vyndává pletení. Objemné klubko vlny, které si položila do klína, napovídá, že nikam nespěchá.

Čili pětáctýřicet minut až hodina.

Najednou mám naléhavý pocit, že bych teď měla

a mohla psát. Zaplavuje mě nutkavá potřeba tvořit; přijde mi, že jsem v ideální kondici, abych vystihla věci do hloubky i vtipně. Což se stává zřídka (každopádně pokaždé, když shodou okolností *nejsm* u počítače. Náhoda? Pech?).

Výbor rozhoduje, že do vstupní haly umístíme dvě krabice; jednu na prázdné formuláře, druhou na formuláře vyplněné. A k nim oznámení, že vyplněné dotazníky je třeba odevzdat do konce února.

„Platí toto datum, i pokud bude kvůli závějším škola zavřená?“ zajímá se ihned Philippa. „A nebylo by dobré krabice barevně odlišit?“, „Mohl by někdo informovat rodiče i formou e-mailu?“ Otázka stíhá otázku.

Zaznamenám, že na mně tu a tam ulpí některá matka pohledem. Cítím se jak nahá v trní.

Oprava: tu kuráž, co jsem měla v osmdesátých letech, už nemám.

Přehodím si zahanbeně holé nohy jednu přes druhou. Philippa by mi na ně mohla během schůze uplést barevné punčochy.

Philippa

Ačkoli že by zrovna pro mě Philippa pletla, není moc pravděpodobné. S naší rodinou má, chudák, dost otřesný zážitek.

Kromě toho, že ráda plete, totiž Philippa také ráda pořádá velmi opulentní, formální večeře. Co mě vedlo k tomu, že jsem kdysi slíbila, že se jedné zúčastníme, netuším. Vlastně tuším. Nesčetněkrát jsme to pod různými záminkami odmítli; věděla jsem, že *formální* a *Miloš* nepůjde dohromady.

Termín uprostřed prázdnin mi ještě Philippa mnohokrát připomínala, nicméně den před ním mi Miloš oznámil:

„Holči, měla bys tu večeři zrušit, ona zejtra začíná olympiáda. A na tu já se strašně rád dívám!“

„To nemůžu!“ děsím se.

„Musíš.“

Milošovu zarputilost znám. Ale někdy mám i já svoji.

„Miloši, nemůžu. Já ty lidi potkávám denně na chodbě školy, tak se do mě vžij! Vždyť se třeba můžeš občas mrknout u nich, ne?“

Manžel se ošívá, párkrát něco namítne, ale vzhledem k tomu, že po něm žádám ústupky zřídkakdy, nakonec kapituluje.

Svým způsobem.

Oholil se a dostavil. Ovšem pak -

„Dobrý večír, Philippo, jak to, že se nedíváte na olympiádu? Copak někde nemáte televizi? Aha, u tvého manžela v pracovně, výborně, tak já se posadím tady, děkuju, a nedělejte si už se mnou starosti...“

Rozpacitě se usměju na hostitelku. Miloš si holt chvílku sedne stranou.

Snažím se být k domácím i dalším příchozím o to vstřícnější - už mě převálcovalo, jak lahodné jsou roznášené předkrmy, i to, že jmenovky zasedacího pořádku u jídelního stolu jsou umístěny ve starožitných stříbrných stojácích. Jak půvabný detail!

Čas se vleče, ostatní se zbytečně často ptají, kde je můj manžel. Pro Kristovy rány, na světě je manželů, a u Philippy se všichni jak naschvál ptají na toho mého.

Hlavně odpovídat s humorem!

Několika bonmoty překlepu dobu do večere.

„Miloši, pojď jíst,“ nakloním se vesele do pracovny majitele domu, kde Miloš trůní.

U jídla obsesi s olympiádou nějak zábavně shrne, myslím si, a jsme z vody venku!

„Holči, nejdu,“ odpoví Miloš, aniž odlepí oči od čínských akrobatů na obrazovce. „Jestli chceš, tak se

se mnou rozved', ale já prostě olympiádu miluju už od doby, kdy jsem byl dítě.“

Lhala bych, kdybych tvrdila, že jsem rozvod kratičce nezvážila, ale hned jsem si řekla, že tu ostudu u jídelního stolu přežiju. Nakonec jak dlouho můžou trvat tři čtyři chody?

„Je mi to hrozně líto, ale manžel by se najedl v pracovně,“ krčím omluvně rameny.

Philippa kývne na obsluhu, která odstraní Milošovu jmenovku i porcelán a zanese mu jídlo k televizi. Jeho nepřítomnost u stolu vzbudí další vlnu zájmu – několik jiných manželů rovněž proklamuje lásku k olympiádě či sportu všeobecně (ovšem žádný to očividně nedotáhl do Milošova stadia).

Snažím se tvářit, že situace, jako je tato, by se mohla stát i v jiných rodinách.

Ještě netuším, že tuhle část večera budu později vnímat jako tu *méně* trapnou.

„Vynikající! Excelentní hlavní chod i dezert!“

Všichni se shodují, že nikdy nic lepšího nejedli; já samozřejmě nejhlasitěji, neboť musím chválit za dva.

Konečně se na mě usměje štěstí, po večeři se všichni přesouvají k poslednímu drinku do pracovny a sledují olympiádu s Milošem. Hovoří se o Číně a o sportovních disciplínách. V následujících dvaceti

třiceti minutách s úlevou uvěřím, že se možná nakonec nebude jednat o takovou společenskou katastrofu.

Pak začínají hosté odcházet.

Philippě došly otázky.

„Tak už bysme taky měli jít,“ upozorním šetrně manžela.

„Já vím,“ souhlasí neurčitě Miloš. „Ale já čekám na to zapálení olympijské pochodně – to bývá nejbombastičtější...“

S posledními hosty si šly lehnout Philippiny děti. Poté její manžel.

„Milošku, prosím tě, pojď, nemůžeš se dodívat doma?“ téměř žebroumím.

„To už musí končit,“ protestuje Miloš. „Prošvihnul bych ten úplnej závěr!“

Vysílám do Číny úporné prosby, aby zahájení olympiády okamžitě ukončili. Marně.

Plochu stadionu obsadí dva tisíce osm bubeníků.
Jen do mě!

Komentátoři zmíní příští olympiádu v Londýně (důrazná připomínka, abych na léto 2012 nic nedomlouvala).

Toužím zavrtat se do postele a mít tuhle pitomou olympiádu z krku.

Philipppa zjevně také.